

Dosarul nr. 2rac- 350/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (jud.: Vitalie – Silviu Midrigan)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Malfi, V. Cotorobai, M. Anton)

DECIZIE

28 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Mariana Pitic
Victor Burduh

judecând recursurile declarate de Întovărășirea Pomicolă „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” împotriva Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Societății pe Acțiuni „CIMS - 73”, intervenienții accesorii Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru, cu privire la constatarea nulității absolute a actelor juridice,

împotriva deciziei din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile formulate de Întovărășirea Pomicolă „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru și s-a menținut hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central,

c o n s t a ț ă :

La 31 octombrie 2013, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Societății pe Acțiuni „CIMS - 73”, cu privire la constatarea nulității absolute a actelor juridice.

Circumstanțele de fapt, prezentate de societatea reclamantă, pot fi rezumate după cum urmează.

Conform procesului-verbal nr.9 al adunării comitetului sindical al MCIIMK-73 din 3 septembrie 1988, societatea MCIIMK-73 (reorganizată în S.A. „CIMS-73”) a atribuit angajaților săi terenul cu suprafața de 2 ha din str. Cotiujeni, or. Codru, deținut în folosință de către întreprindere în baza Hotărârii Sovietului de Miniștri al R.S.S. Moldovenești nr.230 din 10 iunie 1987. La respectivul act juridic este anexată

lista a 35 de angajați ai MCIIMK-73, cărora le-a fost repartizat terenul din str. Costiujeni, or. Codru de către însăși întreprinderea titulară a dreptului de folosință - MCIIMK-73 (actualmente – S.A., „CIMS-73”).

Ulterior, potrivit procesului-verbal nr.1 al Adunării de constituire a întovărășirii pomicole, la 12 martie 2010, a avut loc o ședință constituantă la care au participat persoanele cărora prin protocolul din 3 septembrie 1988, le-a fost atribuit în folosință terenul cu suprafața de 2 ha din str. Costiujeni, or. Codru. Astfel, participanții la adunare au decis constituirea unei întovărășiri pomicole. În funcție de președinte al întovărășirii a fost ales Sochircă Boris și a fost aprobat concomitent și Statutul Întovărășirii Pomicole „Poiana Constructorilor”. Procesul-verbal din 12 martie 2010 a fost semnat de către președintele MCIIMK-73 (Sochircă Boris) și președintele comitetului sindical (Ciolacu Gavril), fiind aplicată atât ștampila MCIIMK-73, cât și cea a Comitetului sindical al MCIIMK-73.

S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a afirmat că este acționar al S.A. „CIMS - 73”, ceea ce justifică interesul ei de a solicita recunoașterea nulității actelor juridice sus – menționate. Or, în versiunea reclamantului, aceste acte sunt defavorabile societății pârâte, deoarece diminuează patrimoniul ei, care echivalează instantaneu cu diminuarea posibilităților de achitare în favoarea acționarilor a dividendelor meritorii.

În argumentarea pretensei încălcări a intereselor sale, societatea reclamantă a sugerat că protocolul nr.9 din 3 septembrie 1988 și procesul-verbal nr.1 din 12 martie 2010 sunt nule de drept, în acord cu exigențele articolului 207 din Codul civil. În esență, ambele acte contestate au fost elaborate în scopul deposedării acționarilor S.A. „CIMS - 73” de beneficiile ocazionate de deținerea de către societate, cu titlu de posesie și folosință, a terenului din str. Cotiujeni, or. Codru. Prin urmare, administrația S.A. „CIMS - 73”, în mod fraudulos, au înlesnit transmiterea terenului cu suprafața de 2 ha, din folosința lor în folosința „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P., creată din membri al căror statut de angajați ai S.A. „CIMS-73” nu se confirmă prin nici un act pertinent.

Mai mult, societatea reclamantă a susținut că articolul 217 din Codul civil prevede că nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Totodată, norma citată cuprinde imprescriptibilitatea acțiunii în constatare a nulității absolute. Așadar, în opinia ei, societatea este în drept, sub aspectul personalității procesuale, precum și a termenilor de prescripție, să înainteze prezenta cerere de chemare în judecată.

S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a solicitat constatarea nulității absolute a procesului – verbal nr. 1 din 12 martie 2010 a Adunării de constituire a Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR” și a procesului – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 al Adunării comitetului sindical al „CIMS - 73” S.A. (vol. I; f. d. 3).

În cadrul judecării cauzei, pârâtul „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. a depus referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca tardivă și nefondată (vol. I, f. d. 80 – 82).

Prin hotărârea din 24 iunie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, acțiunea formulată de S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a fost

admisă integral. În acest sens, instanța de judecată a statuat declararea nulă a hotărârilor adoptate prin procesul – verbal nr. 1 din 12 martie 2010 a Adunării de constituire a Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR” și procesul – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 al Adunării comitetului sindical al „CIMS - 73” S.A. ca fiind lovite de nulitate absolută (vol. I; f. d. 134, 140 - 145).

În decizia din 25 mai 2016, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. și a casat hotărârea din 24 iunie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, cu restituirea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță judecătorească, în alt complet de judecată (vol. I; f. d. 223 – 228).

Pentru a pronunța această hotărâre, instanța de apel a reținut că terenul cu suprafața de 2 ha din str. Costiujeni, or. Codru, atribuit în folosință întreprinderii CIIMK – 73 (actualmente „CIMS - 73” S.A.), se află în proprietatea administrației publice locale a orașului Codru, mun. Chișinău, care n-a fost parte în proces. Așadar, Colegiul civil a subliniat că prima instanță a omis să antreneze în prezenta cauză civilă autoritățile publice locale (vol. I, f. d. 227).

La 5 octombrie 2016, prin încheiere protocolară, Judecătoria Botanica, mun. Chișinău a dispus atragerea în calitate de intervenienți accesorii Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru (vol. II; f. d. 9).

„POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. a promovat în fața instanței judecătorești completări la referința inițială, potrivit căreia, și-a menținut solicitările cu privire la respingerea acțiunii ca tardivă și neîntemeiată (vol. II, f. d. 15 – 18).

Prin hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, acțiunea formulată de S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERVIARILOR” a fost admisă integral. În acest sens, instanța de judecată a statuat declararea nulă a hotărârilor adoptate prin procesul – verbal nr. 1 din 12 martie 2010 a Adunării de constituire a Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR” și procesul – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 al Adunării comitetului sindical al „CIMS - 73” S.A. ca fiind lovite de nulitate absolută (vol. II; f. d. 34, 41 - 44).

Împotriva acestui act judecătoresc, „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P., Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru au declarat apel. În apărare, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERVIARILOR” a formulat o referință, solicitând respingerea cererilor menționate (vol. II; f. d. 77 – 79).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 29 martie 2018, a respins apelurile formulate de Întovărășirea Pomicolă „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru și a menținut hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central (vol. II; f. d. 91 – 103).

La 28 iunie 2018, „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P., reprezentată de avocatul Bîrca Grigore, a declarat recurs împotriva deciziei din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 29 mai 2017 a primei instanței, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere ca neîntemeiată.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, societatea recurentă a afirmat că instanțele judecătorești au făcut eronat trimitere la prevederile articolului 6 alin. (3) și (4) din Codul civil, redacția anului 2002. Așadar, terenul transmis prin Hotărâre de Guvern pentru organizarea unei întovărășiri pomicole a fost repartizat între angajații

fostei întreprinderi de stat până la adoptarea noii legi civile. În consecință, circumstanța relatată constituie o situație juridică stinsă.

Prin urmare, recurentul a pretins că instanțele judecătorești trebuiau să aplice articolele 74, 77, 78, 79, 83 din Codul civil, redacția 1964. Totodată, în perioada întocmirii procesului-verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988, legislația civilă nu cuprindea reglementări, ce vizau cauza unui act juridic, nulitate absolută a acestuia sau imprescriptibilitatea acțiunilor în constatare a nulității absolute.

Societatea recurentă a subliniat că intimatul S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” nu a demonstrat interesul recunoscut de lege, născut și actual, de vreme ce terenul din speță nu a fost inclus în proprietatea persoanei juridice, fiind transmis în folosință. Obiecția dată a fost încadrată la articolul 33 din Legea nr. 1134 din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni.

La 24 iulie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR”, Consiliului local al orașului Codru și Primarului orașului Codru, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (vol. II, f. d. 115).

La 24 august 2018, Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru, reprezentanți de Vitalie Roșca, au declarat recurs împotriva deciziei din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 29 mai 2017 a primei instanței, cu pronunțarea unei decizii de remitere la o nouă examinare a pricinii în instanța de fond.

La 5 septembrie 2018, cererea de recurs nominalizată a fost expediată în adresa „CIMS - 73” S.A. și S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR”.

În motivarea recursului, Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru au sugerat că instanța de apel trebuia să aplice articolul 19 din Legea nr. 1134 din 2 aprilie 1997. Prin prisma acestui articol, s-a învederat că S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” nu a dovedit că este acționar al S.A. „CIMS - 73”, întrucât era obligat să prezinte extrasul din registrul acționarilor. În mod corespunzător, scrisorile nr. 22 din 12 martie 2018 și răspunsul nr. 19-4/1619 din 30 decembrie 2003 sunt probe inadmisibile în acord cu articolul 122 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă.

Cu privire la respingerea observației de atragere a membrilor întovăririi, recurenții au susținut că articolul 7 din Legea nr. 1308 din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare – cumpărare a pământului prevede că membrii unei asemenea persoane juridice au responsabilitate personală față de legislația funciară. Așadar, aceștia au dreptul de a cumpăra terenurile obținute în folosință, întrucât sunt subiecte cu drepturi și obligații separate de „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P.

La 8 octombrie 2018 și 22 octombrie 2018, intimatul S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a depus referințe în întâmpinarea recursurilor, solicitând respingerea acestora ca inadmisibile (vol. II, f. d. 135 – 145, 152 - 153).

Intimatul S.A. „CIMS - 73” a depus referință, prin care a susținut că procesul – verbal nr. 1 din 12 martie 2010 și procesul – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 sunt lovite de nulitate absolută (vol. II, f. d. 182 – 183).

În procedura de filtru, prevăzută de articolul 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată a constatat că obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. La fel, în baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a identificat faptul că recursurile au fost examinate anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs. De altfel, extrasul din Registrul de stat al persoanelor juridice nr. 16106 din 27 iunie 2014 dovedește faptul că Eugeniu Gheorghită este administratorul „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P., iar procurile nr. 75 și 76 din 31 ianuarie 2018 atestă că Vitalie Roșca este reprezentantul Consiliului local al orașului Codru și Primarului orașului Codru (vol. I, f. d. 46; vol. II, f. d. 123 – 124). Astfel, reprezentații recurenților au fost împuterniciți în mod legal să atace decizia judecătorească.

Cu privire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs a stabilit că recursul avansat de „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 28 iunie 2018, iar cererea de recurs depusă de Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru a fost înscrisă la 24 august 2018. Astfel, luând în considerare lipsa unor obiecții preliminare, s-a considerat că ambele cereri deduse judecății au fost depuse în limitele temporale prevăzute la articolul 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, completul de filtru a verificat esența și temeiurile recursurilor, inclusiv dacă argumentele recurenților referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pe baza celor analizate, prin încheierea din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, cererile menționate mai sus s-au considerat admisibile pentru examinarea în fond (vol. II, f. d. 151).

La 23 octombrie 2018 și la 13 noiembrie 2018, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a avansat, în temeiul articolului 445¹ din Codul de procedură civilă, o cerere de încetare a procedurii de recurs (vol. II, f. d. 165 – 166; 199 - 200).

În argumentarea acesteia, intimatul a subliniat că recursul formulat de „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. este inadmisibil, deoarece motivele aduse în fața instanței de recurs sunt similare cu cele din cadrul primei instanței și instanței de apel. De fapt, instanțele menționate s-au pronunțat în mod detaliat în privința lor.

Față de recursul declarat de Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru, intimatul a remarcat că este depus peste termenul prevăzut de lege, întrucât decizia contestată a fost adusă la cunoștință la 16 mai 2018, prin intermediul poștei electronice.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursurile s-au examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea

participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurenții și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, Eriksson vs Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, Pönkä vs Estonia, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

În corespundere cu articolul 445¹ din Codul de procedură civilă, instanța de recurs dispune, printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac, încetarea procedurii de recurs, din oficiu sau la cerere, dacă după declararea admisibilității recursului se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, fără îndoială, menite să asigure buna - administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea *Tricard vs Franța*, 10 iulie 2001, parag. 29, *Nicolae Popa vs România*, 9 decembrie 2014, parag. 16, *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, parag. 31).

Instanța de recurs reține că decizia din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la adresa electronică „codru.primaria@gmail.com” la 16 mai 2018 (vol. II, f. d. 104). Aceeași poștă electronică este inserată în antetul recursului formulat de Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru (vol. II, f. d. 117).

În ceea ce privește transmiterea actelor de procedură prin poșta electronică, instanța de judecată precizează că articolul 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care era în vigoare la 16 mai 2018, nu conținea dispoziții specifice în cazul dat. Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante, instanțele de judecată pot expedia pe adresa electronică a părților sau a reprezentanților pentru o bună - administrare a justiției. De altfel, o atare posibilitate de expediere a hotărârilor judecătorești a fost completată prin Legea nr.17 din 5 aprilie 2018, care este aplicată din 1 iunie 2018.

Totuși completul de judecată evidențiază că orice risc de eșec tehnic în transmiterea documentelor prin această metodă, care este demonstrată, ar trebui să fie suportat de autoritatea care a efectuat acțiuni de acest gen.

Sub acest aspect, materialele cauzei nu arată faptul că decizia contestată a instanței de apel a fost primită de reprezentanții autorității publice locale la o altă dată decât cea indicată mai sus. De asemenea, din lecturarea cererii de recurs, rezultă că reprezentantul Consiliului local al orașului Codru și Primarul orașului Codru nu a livrat alte informații cu privire la data comunicării deciziei integrale (a se vedea *Nicolae Popa*, ibidem, parag. 21). Mai mult, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a

FEROVIARILOR” a pretins că autoritatea publică locală a primit hotărârea judecătorească la 16 mai 2018, de vreme ce a fost expediată la adresa electronică a recurenților.

Având în vedere cele menționate și prevederile articolului 112 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată constată că termenul de declarare a recursului a început să curgă din 16 mai 2018 și a expirat la 16 iulie 2018.

Contrar celor stabilite, instanța învederează că recursul a fost înregistrat în grefa Curții Supreme de Justiție la 24 august 2018 (vol. II, f. d. 117).

Prin urmare, recurenții Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru nu au furnizat nicio explicație referitor la motivul pentru care au așteptat până la 24 august 2018 să depună o cerere de recurs împotriva deciziei din 29 martie 2018 (a se vedea Seal vs Regatul Unit 7 decembrie 2010, parag. 82, 7 decembrie 2010 și Wyssenbach vs Elveția, 22 octombrie 2013, parag. 39-40). Totodată, aceștia nu au solicitat repunerea în termen.

Cu titlu subsidiar, având în vedere dovezile din dosar, instanța de recurs notează că instanța de apel a comunicat în mod eficient decizia din 29 martie 2018, iar lipsa unor acțiuni concrete de a afla soarta dosarului în perioada martie - august 2018, demonstrează că recurenții nu au depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a afla motivele respingerii apelului său (a se vedea cauză similară Karakutsya vs Ucraina, 16 februarie 2017, parag. 60 – 61).

În aceste circumstanțe, instanța de judecată a stabilit cu certitudine că, la această etapă, Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru au ignorat prevederile articolului 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Așadar, sub sancțiunea articolului 445¹ din Codul de procedură civilă, procedura de recurs intentată la cererea formulată de recurenți trebuie încetată, din cauza existenței temeiului prevăzut la articolul 433 lit. b) din Codul de procedură civilă.

Pe cale de consecință și ținând cont de interesele părților implicate în procesul judiciar, instanța de judecată consideră că există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit în situația evocată. În principiu, această soluție nu poate fi privită ca o restricție asupra dreptului de acces la un tribunal.

Verificând decizia din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului declarat de „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. și casarea hotărârilor judecătorești contestate, cu dispunerea pronunțării unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, „POIANA

CONSTRUCTORILOR” Î.P. nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În speță, la 10 iunie 1987, Sovietul de Miniștri al R.S.S.M. a adoptat hotărârea nr. 230 cu privire la atribuirea la balanța întreprinderii de stat MCIIMK-73 și „Agropromstroy” a terenului cu suprafața de 32 ha din or. Codru (vol. I, f. d. 9 – 13).

Conform procesului-verbal nr.9 din 3 septembrie 1988, al ședinței comune a conducerii MCIIMK-73 și membrilor comitetului sindical al MCIIMK-73, s-a hotărât transmiterea în folosință a câte 0,005 ha de pământ, din or. Codru, către salariații săi, conform cererilor depuse în acest sens (vol. I, f. d. 6, 66).

La 7 decembrie 2005, MCIIMK-73 a fost reorganizată în S.A. „CIMS-73”, devenind succesorul în drepturi a întreprinderii de stat (vol. I, f. d. 19).

La 12 martie 2010, potrivit procesului-verbal nr.1 al Adunării de constituire a întovărășirii pomicole, a avut loc o ședință constituantă la care au participat 27 din numărul total de 35 de membri. Astfel, aceștia au decis constituirea întovărășirii pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR”. În funcție de președinte al întovărășirii a fost ales Sochircă Boris. La fel, s-a aprobat statutul ei. Procesul-verbal din 12 martie 2010 a fost semnat de către președintele MCIIMK-73 (Sochircă Boris) și președintele comitetului sindical (Ciolacu Gavril), fiind aplicată atât ștampila MCIIMK-73, cât și cea a Comitetului sindical al MCIIMK-73 (vol. I, f. d. 8, 83 - 91).

La 2 mai 2013, Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău a pornit urmărirea penală în privința lui Sochircă Boris pe indicele infracțiunii prevăzute la articolul 361 alin. (2) lit. b) din Codul penal („Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false”) (vol. I, f. d. 61). În acest sens, reprezentantul acuzării de stat a pretins că, în luna martie 2010, Sochircă Boris, împreună cu alte persoane neidentificate, a confecționat diferite acte, cu utilizarea ștampilelor de format vechi utilizate de întreprinderea de stat SPMK – 73, și a înregistrat cooperativa „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. În plus, prin statutul acestei întovărășiri, Sochircă Boris a declarat faptul asocierii benevole de către lucrătorii SPMK – 73 pe un teren de pământ cu suprafața de 2 ha, constituit din 35 de sectoare, care a fost transmis cu drept de beneficiere funciară către S.A. „CIMS-73” în anul 1987. Totuși, la 12 octombrie 2015, prin ordonanța procurorului în Procuratura sect. Centru, mun. Chișinău, s-a dispus încetarea urmăririi penale, din cauza intervenirii decesului făptuitorului Sochircă Boris Simion. În motivarea acesteia, procurorul a indicat că Sochircă Boris a acționat intenționat la săvârșirea faptei penale descrise, din considerentul obținerii ilicite a loturilor de teren menționate supra, folosind ștampile care au fost anulate și întocmind acte cu dată anterioară (vol. I, f. d. 194 – 195).

S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a invocat ilegalitatea procesului-verbal nr.9 al adunării comitetului sindical al MCIIMK-73 din 3

septembrie 1988 și procesului-verbal nr.1 al Adunării de constituire a întovărășirii pomicole din 12 martie 2010, solicitând constatarea nulității absolute a acestora (vol. I, f. d. 3).

Instanța de recurs remarcă că, atât prima instanța (vol. I, f. d. 34, 41 - 44), cât și instanța de apel (vol. I, f. d. 91 - 103), fiind învestite cu judecarea prezentei pricini, au hotărât că pretențiile înaintate de S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” sunt întemeiate și au declarat nule hotărârile adoptate prin procese – verbale de mai sus, după caz, s-a respins cererea de apel.

La această etapă, instanțele ierarhic inferioare au stabilit circumstanțele de fapt indicate mai sus și au precizat că acțiunea este depusă în termen, deoarece nulitatea absolută este imprescriptibilă. La fel, interesul S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” în prezenta cauză a reieșit din numărul total de acțiuni deținute în S.A. „CIMS-73” din anul 1996, și anume, 27, 04 % (vol. II, f. d. 90).

Față de ilegalitatea procesului-verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988, instanța de apel a remarcat că anexa lui, unde sunt indicate numele „presupușilor salariați” ai MCIIIMK-73, cărora li s-a atribuit în folosință terenul, este dactilografată în limba română cu caractere latine, deși actul de bază este în limba rusă. Mai mult, este notoriu faptul că alfabetul latin pentru scrierea în limba română (moldovenească) în Republica Moldova, a fost pus în aplicare abia în toamna anului 1989, iar în anul 1988, caracterele latine nu erau folosite la redactarea actelor oficiale a R.S.S.M. În continuare, s-a reținut că documentul sus – menționat conține codurile personale al fiecărei persoane, care au fost introduse abia în anul 1994, ceea ce confirmă redactarea acestei liste la o altă dată decât cea indicată, și anume, anul 1988. Un alt temei de nulitate rezidă în faptul că adresele de domiciliu inserate în actul contestat au fost redenumite de Direcția Generală Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare a Consiliului mun. Chișinău în perioada anilor 1990-1992. Așadar, aceste denumiri de străzi nu existau la 3 august 1988. În esență, procesul – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 reprezintă un act fraudulos de deposedare a societății de bunurile aflate în posesia și folosința ei legală.

Referitor la ilegalitatea procesului-verbal nr.1 al Adunării de constituire a Î.P. „Poiana Constructorilor” din 12 martie 2010, instanța de apel a confirmat că ștampila, care aparținea MCIIIMK-73, aplicată pe acest document, nu exista la momentul întocmirii actului contestat. De fapt, societatea MCIIIMK-73 a fost reorganizată în S.A. „CIMS - 73” la 7 decembrie 1995. Împrejurarea evocată atestă caracterul ilicit al acestuia (vol. II, f. d. 101).

Cu titlu subsidiar, instanța de apel a subliniat că, prin ordonanța Procuraturii sectorului Centru din 12 octombrie 2015, s-a constatat falsificarea proceselor – verbale din speță. Însă, dat fiind faptul că a intervenit decesul făptuitorului Sochircă Boris, a fost dispusă încetarea urmăririi penale pornită în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art. 361 alin.(2) din Codul penal.

În drept, instanța de apel a considerat relevante articolele 8, 9, 61 alin. (1) – (3), 207, 217 alin. (1), 220 alin. (1) și (2) din Codul civil nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 și articolele 50, 52, 79 din Codul civil din 26 decembrie 1964. La fel, în decizie, au fost aplicate articolele 25 alin. (1), 28 alin. (1) și (2), 40 alin. (1), 47 alin. (1) – (3), 48 alin. (1) din Legea nr. 1134 din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni.

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. b) și c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Din perspectiva acestei teme, „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. a invocat că instanța de apel a aplicat necorespunzător articolele 6 alin. (2) – (5), 207, 217 și 220 din Codul civil (redacția anului 2002), întrucât circumstanțele speței trebuiau încadrate la articolul 6 alin. (3) din Codul civil (redacția anului 2002), articolele 74, 77, 78, 79, 83 din Codul civil (redacția anului 1964) și articolul 33 din Legea nr. 847-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la societățile pe acțiuni.

S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERVIARILOR” a susținut considerentele instanței de apel din decizia din 29 martie 2018.

În această parte, administratorul S.A. „CIMS-73” Bacuța Galina nu a obiectat.

Colegiul lărgit reiterează că instanța de apel a constatat că procesul – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 a fost adoptat sub imperiul Codului civil din 26 decembrie 1964, însă a fost pus în aplicare la 12 martie 2010. Prin urmare, instanța de apel a susținut că dreptul la acțiune a apărut în corespundere cu noul Cod civil, adoptat la 6 iunie 2002. Motivarea acesteia s-a întemeiat pe articolul 6 alin. (5) din Codul civil (din anul 2002).

Rațiunea articolului 6 alin. (5), care este strâns legată de alin. (4) din Codul civil, adoptat la 6 iunie 2002, se referă la situații juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a noii legislației civile. Astfel, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel. În pofida acestui fapt, dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sunt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

Pornind de la argumentele recurentului, instanța de recurs observă că scopul determinant al adoptării procesului – verbal sus - enunțat se fundamentează pe două elemente principale. Pe de o parte, conducerea MCIIMK-73 și membrii comitetului sindical ai acesteia au decis transmiterea a câte 0,005 ha de pământ, din or. Codru, iar, pe de altă parte, persoanele care primesc lotul de teren trebuie să formuleze o solicitare în acest sens și să fie angajați ai societății (vol. I, f. d. 6). Așadar, considerentele instanțelor ierarhic inferioare trebuiau să se bazează pe acești factori.

Colegiul de control judiciar notează că, în primul rând, între MCIIMK-73 și preținșii salariați nu există o situație juridică contractuală în curs de realizare. În schimb, prin actul juridic civil supus analizei, se atestă doar manifestarea persoanei juridice a voinței îndreptată spre nașterea unor drepturi civile, în special, de a transmite în folosință bunul imobil. În esență, atât S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERVIARILOR”, cât și instanțele ierarhic inferioare, nu au stabilit acordul de voință realizat între salariați și MCIIMK-73 în vederea stabilirii, modificării sau stingerii unor raporturi juridice. Instanța de apel nu a constatat existența

componentelor principale a unui contract civil între părți, prin prisma articolului 666 alin. (1) din Codul civil, adoptat la 6 iunie 2002.

În al doilea rând, articolul 6 alin. (1) din Codul civil (anul 2002) consacră principiul neretroactivității legii civile. Prin neretroactivitatea legii civile trebuie de înțeles regula juridică conform căreia o lege civilă se aplică numai situațiilor juridice apărute după intrarea ei în vigoare sau altfel spus trecutul scapă aplicării legii civile noi și este supus legii vechi. Această regulă este exprimată prin adagiul *tempus regit actum*. Cu alte cuvinte, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Sub acest aspect, Colegiul lărgit nu poate împărtăși ideea instanței de apel, și anume, de a echivala sintagmele „punerea în aplicare a procesului – verbal din speță” cu „întocmirea actului juridic civil și rezultatul lui”. În acest sens, scopul acestui act juridic a constat în transmiterea unui imobil către salariați, ceea ce rezultă din partea dispozitivă a actului juridic contestat. Drept urmare, efectele procesului – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 s-au produs și s-au stins la momentul adoptării acestuia, din moment ce alte probe nu au fost prezentate de părți. Or, problema ridicată de instanța de apel vizează, în mod direct, acțiunile salariaților din cadrul MCIIMK-73 după obținerea imobilului. Așadar, deși instanța ierarhic inferioară a opinat că salariații respectivi au preluat dreptul de posesie și folosință asupra loturilor de teren la 12 martie 2010, totuși acest fapt nu poate fi stabilit doar în baza creării unei întovărășiri sau a unei ordonanțe din 12 octombrie 2015 a Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău. În cazul de față, pe de o parte, instanța de judecată, pe de altă parte, organul de urmărire penală nu răspund fără echivoc la întrebarea în ce condiții și când a fost elaborat actul juridic contestat. Mai mult, luând în considerare că nicio dovadă nu poate avea o forță probantă prestabilită, instanța de recurs consideră că aceste elemente de probă sunt strâns legate de substanța acțiunii și trebuie să fie examinate odată cu legalitatea procesului – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988.

Mai mult, prin scrisoarea nr. 137/1 din 12 aprilie 2005, Primăria orașului Codru a precizat că salariații MCIIMK-73 a trustului „Speștroimehanizația nr. 1” constituiți în întovărășire pomicolă folosesc terenurile atribuite ca grădini, prin Hotărârea Sovietului de Miniștri al R.S.S.M. nr. 230 din 10 iunie 1987, potrivit destinației din anul 1988 (vol. I, f. d. 94). Prin urmare, instanța de judecată învederează că acest înscris nu individualizează întovărășirea pomicolă, dar confirmă că pe aceste terenuri era o activitate din anul 2005, cu mult înainte de 12 martie 2010.

La fel, în decizia contestată din 29 martie 2018 a instanței de apel se face referire la ordonanța din 12 octombrie 2015 a Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău. Conținutul acesteia denotă că organul de urmărire penală a audiat în calitate de martori pe Șegov Ion, Vladco Leonid și Pavlov Gheorghe. În esență, aceste persoane au susținut că au activat la MCIIMK-73 și au primit fiecare câte un lot de teren, pentru a crește diferite culturi, fără a specifica anul primirii acestuia, iar Vladco Leonid a remarcat că deține 4,5 ari de pământ aproximativ din anul 1997 (vol. I, f. d. 195).

Probele menționate nu au fost combătute de participanții la proces, ceea ce pune la îndoială constatările instanței de apel.

În concluzie, Colegiul lărgit consideră că, în lipsa unor probe fiabile, instanța de apel a interpretat eronat acțiunile pretinșilor salariați ai MCIMK-73, întrucât aceștia au dispus de dreptul lor de folosință asupra terenului, dar nu au preluat posesia acestuia la 12 martie 2010. Așadar, se atestă că actul juridic respectiv a fost adoptat sub imperiul Codului civil din 26 decembrie 1964 (în vigoare 1 iulie 1965) (a se vedea cauză similară Straisteanu și alții vs Moldova, 7 aprilie 2009, parag. 93).

Din aceste raționamente, Colegiul lărgit constată că recurentul a invocat întemeiat că instanțele ierarhic inferioare au aplicat eronat articolele 6 alin. (2) – (5), 207, 217 și 220 din Codul civil (redacția anului 2002), de vreme ce aceste norme sunt străine de situația de fapt existentă în cazul dedus judecătii.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că elementele descrise mai sus se circumscriu temeiurilor prevăzute la articolul 432 alin. (2) lit. b) și c) din Codul de procedură civilă. În acest caz, Colegiului lărgit îi revine obligația de a verifica dacă erorile judiciare pot fi calificate esențiale și dacă pot fi corectate în baza argumentelor livrate de părți, coroborate prin înscrisurile anexate la materialele cauzei.

În mod corespunzător, instanța de recurs va raporta circumstanțele prezentate mai sus la criticile invocate de recurent și la dispozițiile Codului civil din 26 decembrie 1964.

Conform articolului 50 din Codul civil, în redacția de până la modificările operate prin Legea nr. 391 – XII din 5 decembrie 1990, este nulă convenția care nu corespunde prevederilor legii.

Prin prisma articolului 52 din același text de lege, convenția încheiată de o persoană juridică contrar scopurilor prevăzute de statutul sau de regulamentul ei sau în regulamentul general privind organizațiile de categoria respectivă este nulă. Față de aceste convenții se aplică, respectiv, regulile, prevăzute de partea a doua al articolului 50 sau de articolul 51 din prezentul Cod.

Potrivit articolului 74 din Codul civil, termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani, iar în litigiile dintre organizațiile de stat, colhozuri și alte organizații cooperatiste și celelalte organizații obștești – de un an.

Articolul 79 din Codul civil prevede că prescripția începe să curgă din ziua în care s-a născut dreptul la acțiune; dreptul la acțiune se naște din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle, că i-a fost încălcat un drept. Excepții de la această regulă, precum și temeiurile suspendării și întreruperii cursului prescripției se stabilesc prin legislația Uniunii RSS și prin prezentul Cod.

Prin intermediul normelor de calculare a termenului de prescripție, Colegiul lărgit notează că, într-adevăr acțiunea formulată de S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” nu a fost depusă cu încălcarea articolului 74 din Codul civil. Or este puțin probabil ca reclamantul/intimatul să fi avut cunoștința despre existența procesului – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 și a efectelor pe care le produce, întrucât nu era destinat acestuia și a fost adoptat într-un caz în care nu a fost vizat. Cu alte cuvinte, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a devenit acționar al S.A. „CIMS-73” în anul 1995, iar contestarea legalității acestuia s-a datorat constituirii „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P la 29 martie 2010. În plus, părțile nu au oferit informații de unde au obținut procesul – verbal nr. 9, însă este

evident că aceste documente au fost ridicate de către organul de urmărire penală. Faptul dat a fost comunicat de către Î.S. „Camera Înregistrării de Stat” prin răspunsul nr. 05/2840 din 8 august 2014 (vol. I, f. d. 52). La fel, se atestă că reclamantul a formulat un demers de interpelare a acestor înscrisuri, iar, la 2 decembrie 2014, Inspectoratul de Poliție Centru a executat solicitarea respectivă (vol. I, f. d. 65). În consecință, se demonstrează că intimatul nu a avut acces la toate documentele pentru a-și proteja pretinsele interese (vol. I, f. d. 6, 66 – 68).

Respectiv, termenul de depunere a acțiunii a început să curgă de la data la care intimatul a putut să acționeze în mod eficient, și anume, un punct de pornire crucial poate fi considerat începerea urmăririi penale împotriva lui Sochircă Boris la 2 mai 2013. Dincolo de cele relatate, recurentul nu a oferit o altă versiune a acestor evenimente și nu a dezvoltat argumente, ce-ar permite stabilirea unei alte concluzii.

Având în vedere cele de mai sus, nu se poate spune că S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a acționat din neglijență sau a greșit cu depunerea cererii de chemare în judecată abia la 31 octombrie 2013. Prin urmare, Colegiul lărgit opinează că o interpretare deosebit de strictă a acestei norme procedurale ar priva pe reclamant/intimat de dreptul de acces la justiție (a se vedea Perez de Rada Cavanilles vs Spania, 28 octombrie 1998, parag. 49 sau Miragall Escolano și alții vs Spania, 25 ianuarie 2000, parag. 36 – 38).

În continuare, pentru a declara nulitatea procesului – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” urma să demonstreze întrunirea condițiilor prevăzute la articolul 50 și 52 din Codul civil din 26 decembrie 1964.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că acest act juridic nu produce efecte juridice în baza articolelor sus – menționate, deoarece documentul dat este dactilografiat în limba rusă, iar aparatul de scris utilizat este aparent o mașină rusească utilizată în anii 1980 (vol. II, f. d. 100).

Cu privire la acest aspect, Colegiul lărgit observă că simplul fapt al întocmirii unui act juridic în limba rusă la o mașină de scris rusească nu confirmă că procesul – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 este contrar legii. De fapt, instanța de apel a făcut o analiză amplă a veridicității listei angajaților CIIMK-73 privind repartizarea loturilor de pământ conform Hotărârii Sovietului de Miniștri al R.S.S.M. nr. 230 din 10 iunie 1987 și protocolului adunării comitetului sindical nr. 9 din 13 septembrie 1988. Totuși această listă este anexă la procesul-verbal nr.1 din 12 martie 2010, iar atribuirea acesteia la procesul – verbal din 1988 a fost făcută în lipsa unei motivări adecvate și plauzibile. În afara unor dubii, ea reprezintă numărul total de membri, care au participat la constituirea întovărășirii pomicole din litigiu. Împrejurarea dată este inserată la sfârșitul procesului – verbal nr. 1 prin sintagma „Se anexează lista participanților adunării de constituire Întovărășirii Pomicole”.

Prin urmare, Colegiul lărgit subliniază că sunt irelevante considerațiile instanței de apel, conform căreia, lista respectivă a fost întocmită în limba română, codul personal al fiecărei persoane a început să fie indicat începând cu anul 1994, iar străzile incluse nu existau la 3 august 1988.

În esență, instanța de recurs remarcă factorul decisiv pentru soluționarea justă a cauzei, care consta în obligația intimatului de a demonstra că persoanele indicate în

listă nu au fost angajații MCIIMK-73 și nu au putut primi în mod real terenul din speță. Dimpotrivă, prin ordonanța din 12 octombrie 2015 a Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău, se atestă că Șegov Ion, Vladco Leonid și Pavlov Gheorghe au declarat că au activat în funcții de mașinist sau șef de secție de producere, per ansamblu, în perioada anilor 1973 – 2000 la MCIIMK-73, după caz, S.A. „CIMS-73”. Mai mult, aceștia sunt incluși în lista menționată supra la numerele de ordine 3, 12 și 15 (vol. I, f. d. 7). Materialele cauzei nu conțin alte înscrisuri, care ar putea infirma cele constatăte în ordine de recurs.

În concluzie, Colegiul de control judiciar notează că instanța de apel nu s-a bazat pe niște probe pertinente, atunci când a stabilit că a avut loc emiterea procesului – verbal din 1988 la o altă dată decât cea indicată în act în calitate de dată de întocmire a acestuia. Totodată, deși s-a făcut trimitere la articolul 52 din Codul civil din 26 decembrie 1964, instanța de apel nu a determinat că actul juridic contestat a fost întocmit contrar scopurilor prevăzute de statutul sau de regulamentul MCIIMK-73. Un atare statut sau regulament nu a fost prezentat și părțile nici nu au încercat să-l obțină. Astfel, în această parte, faptele propuse de S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” nu pot fi încadrate la temeiurile de nulitate prevăzute la articolele 50 și 52 din Codul civil din 26 decembrie 1964.

Cu privire la valabilitatea procesului-verbal nr.1 al Adunării de constituire a Î.P. „Poiana Constructorilor” din 12 martie 2010, Colegiul lărgit reiterează că instanța de apel a susținut că aplicarea unei ștampile în afara legii pe acest act denotă caracterul ilicit al acestuia. În acest sens, au fost aplicate articolele 207, 217 alin. (1) și 220 alin. (1) și (2) din Codul civil nr. 1107-XV din 6 iunie 2002.

În astfel de circumstanțe, instanța de recurs nu neagă că Sochircă Boris și Ciolacu Gavril au utilizat ștampile, ce aparțin societății MCIIMK-73, reorganizată în S.A. „CIMS-73” la 7 decembrie 1995. Suplimentar, acest fapt a fost stabilit în ordonanța din 12 octombrie 2015 a Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău.

Cu toate acestea, conform punctului 1.1 din Statutul „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P, lucrătorii SPMK-73 s-au asociat benevol în întovărășire pomicolă, pe un teren de pământ cu suprafața de 2 ha, constituit din 35 de sectoare, în scopul obținerii producției agricole, al organizării raționale a timpului liber, precum și educației prin muncă a copiilor (vol. I, f. d. 84).

La etapa judecării cauzei pe fond, „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P nu a recunoscut acțiunea, iar instanța de apel a considerat că întovărășirea pomicolă reprezintă interesele tuturor membrilor și a refuzat să-i atragă în proces și să le asculte opinia (vol. II, f. d. 102).

La acest capitol, „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P a invocat că diminuarea patrimoniului S.A. „CIMS-73”, în rezultatul actelor juridice contestate, putea avea loc doar în cazul includerii valorii acestui teren în capitalul social al societății. Așadar, acesta a susținut că faptul dat nu a fost demonstrat în fața instanței de apel.

Prin referința depusă, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a reiterat poziția instanței de apel.

Administratorul S.A. „CIMS-73”, Bacuța Galina a pretins că este administrator al persoanei juridice din anul 2004 și nu a împuternicit pe nimeni să transmită terenul cu suprafața de 2 ha din str. Costiujeni, or. Codru.

În continuare, instanța de recurs trebuie să efectueze o examinare globală a diverselor interese în cauză și să țină cont de sarcina probațiunii la motivarea admiterii pretențiilor deduse judecătii. De asemenea, trebuie să se investigheze realitățile situației reclamate, iar această evaluare poate implica comportamentul părților, inclusiv mijloacele utilizate de părți și punerea în aplicare a acestora.

În același context, într-un caz în care sunt păreri contradictorii și opuse ale faptelor, instanțele de judecată se confruntă inevitabil cu dificultățile pe care le întâmpină orice instanță în căutarea stabilirii faptelor. Pe lângă aceasta, instanțele de judecată nu au puterea de a forța părțile să demonstreze alegerile invocate în fața ei, de vreme ce acestea dispun de principiul disponibilității.

Pe baza celor prezentate, Colegiul lărgit reține că, pe de o parte, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERVIARILOR” nu a probat, iar, pe de altă parte, instanța de apel nu a constatat că terenul cu suprafața de 2 ha din str. Cotiujeni, or. Codru a fost inclus în capitalul social al S.A. „CIMS-73” după reorganizarea MCIIMK-73 din 7 decembrie 1995. Lipsesc cu desăvârșire asemenea înscrisuri.

În cazul de față, instanța de recurs reține că lucrătorii din lista analizată mai sus sunt în număr de 35 de persoane, individualizați prin nume, prenume, anul nașterii, codul personal, domiciliul și semnătură olograf (vol. I., f. d. 7). La fel, potrivit procesului-verbal nr.1 din 12 martie 2010, la adunare au participat 27 din 35 de persoane, care au decis asupra constituirii întovărășirii pomicole, alegerii președintelui și aprobării statutului. Mai mult, președintele adunării a fost Caraus Ion și secretarul adunării a fost Vladco Leonid (vol. I, f. d. 8). Temeiuri de ilegalitate al desfășurării acestei proceduri nu au fost prezentate de părți și nici constatate de instanțele ierarhic inferioare.

Colegiul lărgit învederează că lucrătorii MCIIMK-73 s-au asociat benevol în întovărășire pomicolă, iar alegerea președintelui Sochircă Boris a fost doar rezultatul desfășurării adunării celor 27 de membri prezenți. De altfel, crearea „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P. a ținut de dreptul exclusiv al angajaților din cadrul MCIIMK-73 de a se folosi de terenul cu suprafața de 2 ha din str. Cotiujeni, or. Codru. Prin urmare, instanța de judecată nu este convinsă că o simplă aplicare a ștampilei, contrar celor 35 de semnături puse pe lista angajaților, poate avea o pondere mai mare pentru soluționarea justă a speței.

În aceeași ordine de idei, nu poate fi acceptată relevanța pentru cauză a afirmațiilor din ordonanța din 12 octombrie 2015 a Procuraturii sectorului Centru, mun. Chișinău, care a fost pusă la baza admiterii pretenției de declarare nulă a procesului – verbal sus – menționat. Or, deși cauza penală în privința lui Sochircă Boris a fost pornită la 2 mai 2013, iar el a decedat la 20 aprilie 2014, acesta nu a fost audiat și nu și-a prezentat punctul de vedere asupra acușării intentate de organul de urmărire penală.

Astfel, Colegiul lărgit opinează că pentru înlăturarea acestor dubii instanța de apel urma, cel puțin, să propună audierea persoanelor incluse în lista angajaților MCIIMK-73, inclusiv a celor indicați în ordonanță. Or, în situația în care S.A.

„COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” a invocat un argument în susținerea poziției sale și pentru a combate cele pretinse de recurent/apelant, se aplică principiul „actori incumbit probatio” și articolul 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care nu aduce atingere echității procesului, întrucât cel ce face o propunere în fața judecătii trebuie să și o dovedească. Așadar, intimatul nu a fost degrevat de probațiune de a dovedi că persoanele incluse în lista din speță nu au fost salariații MCIMK-73 și nu au avut intenția de a crea o asemenea persoană juridică. În opinia instanței de recurs, conjunctura data constituie elementul decisiv al întregului proces. Punerea de către o persoană a unei semnături, în vederea apariției unor drepturi civile, denotă consimțământul și cauza actului civil, iar, în această situație particulară, numai declarațiile lor puteau demonstra sau pune la îndoială condițiile de valabilitate a actului juridic civil. În lipsa unor audieri orale a acestor persoane sau a altor probe pertinente, care ar putea conține alte date decât cele prezentate de recurent, instanța declară probele cercetate ca fiind insuficiente în acord cu articolul 130 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Cu privire la actul de constatare a faptelor și stărilor de fapt nr. 059a-39/18 din 17 octombrie 2018, prezentate de S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” și la argumentele noi propuse de administratorul S.A. „CIMS-73” în ordine de recurs, Colegiul lărgit consideră că acestea sunt inadmisibile în conformitate cu articolul 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Intimații nu au demonstrat că s-au aflat în imposibilitate de a le prezenta sau de a le obține până la începerea dezbaterii pe fond a cauzei. În această privință, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, în principiu, furnizarea unui mecanism de inadmisibilitate a probelor prezentate pentru prima dată în recurs nu este, în sine, contrară C.E.D.O. (a se vedea Cihangir YILDIZ vs Turcia, 17 aprilie 2018, parag. 47).

În plus, Colegiul de control judiciar subliniază că temeiul acțiunii îl constituie acele circumstanțe ce dau naștere acțiunii, și anume, sunt împrejurările de fapt pe care reclamantul își întemeiază pretențiile față de pârât. În fața instanței de recurs, administratoarea S.A. „CIMS-73” a pretins că nu a permis înstrăinarea terenului din litigiu, care constituie un alt temei de nulitate a procesului – verbal nr. 1 din 12 martie 2010, care nu a fost pusă în discuție anterior. Cu toate acestea, S.A. „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” și-a bazat acțiunea pe alte circumstanțe de fapt și de drept. Prin urmare, având în vedere articolul 60 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată nu poate schimba din oficiu temeiul acțiunii, iar lipsa altor probe denotă că acțiunile instanțelor de judecată au condus la determinarea greșită a caracterului raportului juridic dintre părți, legii aplicabile soluționării cauzei și admisibilității acțiunii. Iar, în ansamblu, hotărârile judecătorești contestate denotă că instanțele de judecată nu și-au onorat obligația prevăzută la articolul 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Pe cale de consecință și în circumstanțele particulare ale speței, Colegiul lărgit opinează că nu au fost găsite temeiuri de a constata nulitatea absolută a procesului – verbal nr. 1 din 12 martie 2010 a Adunării de constituire a Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR” și a procesului – verbal nr. 9 din 3 septembrie 1988 al Adunării comitetului sindical al „CIMS - 73” S.A.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili caracterul esențial al erorilor judiciare constatate supra, întrucât ignorarea acestora ar conduce inevitabil la soluționarea incorectă a cauzei.

În acest sens, se confirmă incidența temeiului indicat la articolul 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în special, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară. O hotărâre judecătorească trebuie să se fundamenteze numai pe dovezi, care corespund criteriul de probă „în afara oricărui dubiu rezonabil” și răspund în mod explicit la principalele chestiuni abordate în acțiuni. Așadar, în baza argumentelor livrate de părți, coroborate cu înscrisurile anexate la dosar, Colegiul judiciar notează că greșelile de aplicare a legii și lipsa unor probe convingătoare pot fi corectate prin casarea deciziei atacate, inclusiv a hotărârii primei instanțe, și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii în acord cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă. În esență, evaluarea efectuată de instanța de recurs a fost susținută pe deplin de materialele cauzei, iar ambele părți au beneficiat de un proces în contradictoriu și au avut posibilitatea reală de a comenta în scris și de a depune observații în cadrul acestei proceduri.

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul formulat de către „POIANA CONSTRUCTORILOR” Î.P., de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. b) și 445¹ din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se încetează procedura de recurs în cazul cererii de recurs depusă de Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru.

Se admite recursul declarat de Întovărășirea Pomicolă „POIANA CONSTRUCTORILOR”.

Se casează decizia din 29 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 29 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” împotriva Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Societății pe Acțiuni „CIMS - 73”, intervenienții accesorii Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru, cu privire la constatarea nulității absolute a actelor juridice, și se pronunță o nouă hotărâre:

Se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „COMPANIA FIDUCIARĂ a FERROVIARILOR” împotriva

Întovărășirii Pomicole „POIANA CONSTRUCTORILOR”, Societății pe Acțiuni „CIMS - 73”, intervenienții accesorii Consiliul local al orașului Codru și Primarul orașului Codru, cu privire la constatarea nulității absolute a actelor juridice.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Victor Burduh